

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/46/2009

OPINIE O SYTUACJI NA RYNKU PRACY I ZAGROŻENIU BEZROBOCIEM

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2009

PRZEDRUK I ROZPOWSZECZNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

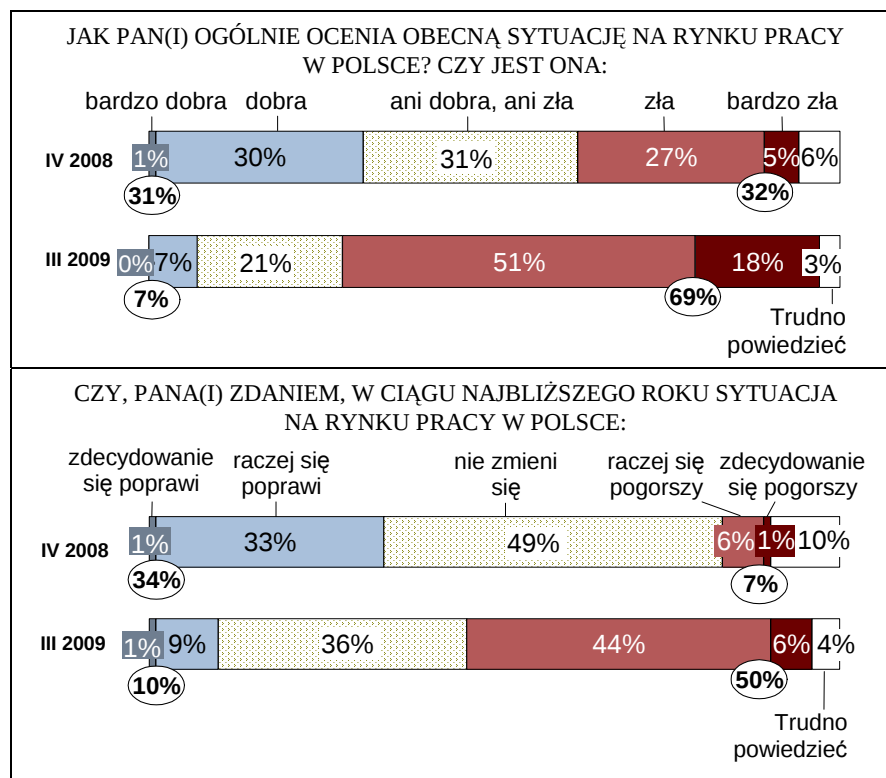

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

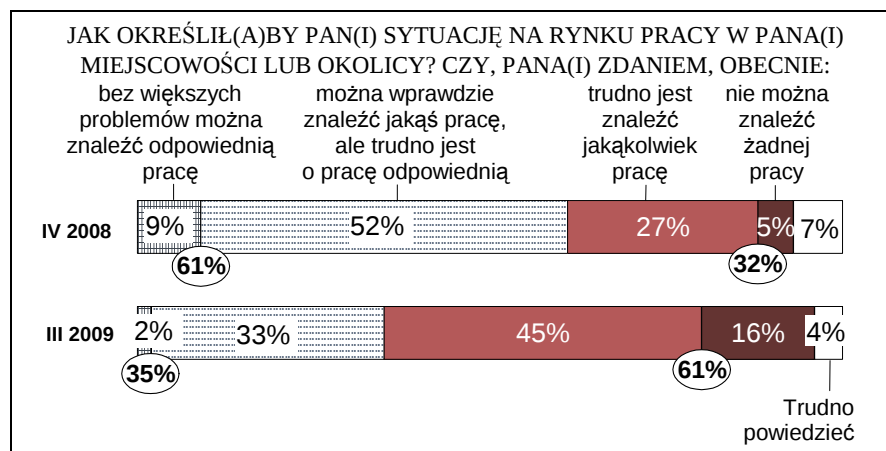
OPINIE O SYTUACJI NA RYNKU PRACY I ZAGROŻENIU BEZROBOCIEM

Negatywne zmiany obserwowane na rynku pracy w naszym kraju znajdują odzwierciedlenie w opiniach badanych.

- W porównaniu z pomiarem z kwietnia 2008 roku zdecydowanie pogorszyły się społeczne oceny i przewidywania dotyczące sytuacji na krajowym rynku pracy.

- Znacznie gorsze niż przed rokiem są opinie o sytuacji panującej na lokalnych rynkach pracy.

- Od kwietnia 2008 roku wśród osób mających pracę zmalało poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia.

W marcowym sondażu¹ chcieliśmy sprawdzić, czy negatywne zmiany na rynku pracy w Polsce (zwolnienia pracowników – o ich skali świadczy wzrost mierzonej przez GUS stopy bezrobocia rejestrowanego: z 8,8% w październiku 2008 roku do **10,5% w styczniu** 2009 roku)², spowodowane globalnym kryzysem instytucji finansowych i spowolnieniem gospodarczym, znajdują odzwierciedlenie w społecznych opiniach na temat bezrobocia i zatrudnienia³.

Począwszy od jesieni 2001 roku, gdy bezrobocie w Polsce osiągnęło nienotowany wcześniej poziom, co najmniej raz w roku badamy społeczne oceny sytuacji panującej na krajowym rynku pracy oraz przewidywania dotyczące jej rozwoju. Co miesiąc monitorujemy też opinie na temat lokalnego rynku pracy (w miejscu zamieszkania ankietowanych lub okolicy). Ponadto niemal od początku przemian ustrojowych mierzymy poziom zagrożenia utratą pracy wśród osób mających zatrudnienie. Pozwala to spojrzeć na uzyskane w marcu wyniki z dłuższej perspektywy czasowej.

SYTUACJA NA KRAJOWYM RYNKU PRACY

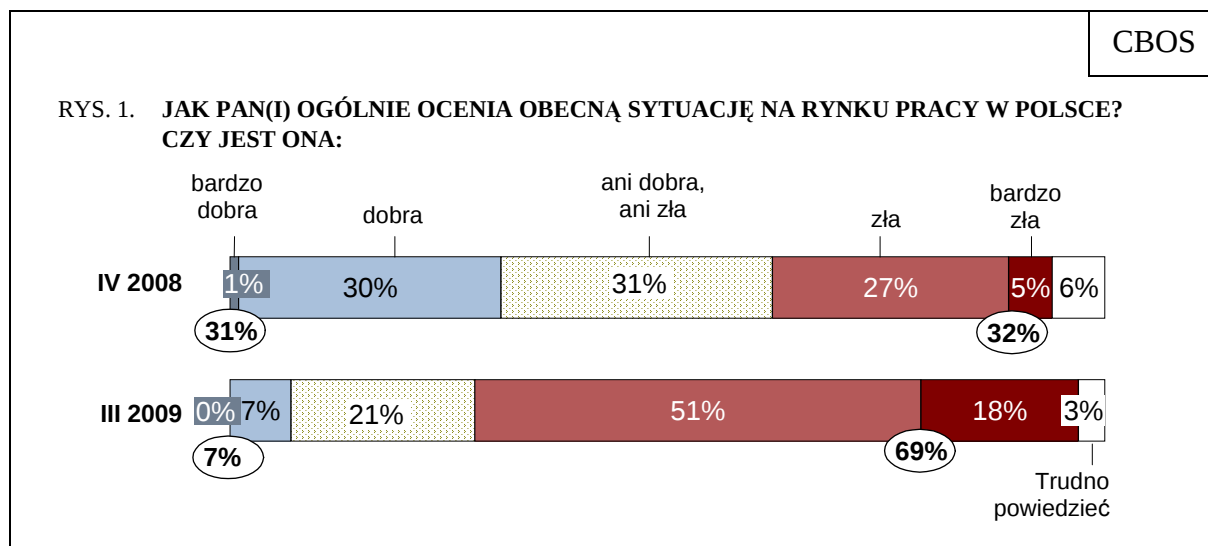
Opinie i przewidywania dotyczące sytuacji na rynku pracy w Polsce są obecnie zdecydowanie gorsze niż przed rokiem. W porównaniu z pomiarem z kwietnia 2008 roku ponad dwukrotnie zwiększył się (o 37 punktów) odsetek badanych negatywnie oceniających sytuację na krajowym rynku pracy. Zmalała natomiast liczba ankietowanych postrzegających ją jako przeciętną (o 10 punktów procentowych), przede wszystkim zaś znacznie mniejsza jest grupa tych, którzy uznają tę sytuację za dobrą (o 24 punkty).

O skali zmian świadczy fakt, że obecnie oceny negatywne (69%) są zdecydowanie częstsze niż przeciętne (21%) i pozytywne (7%), podczas gdy przed rokiem wskazania te były równie częste.

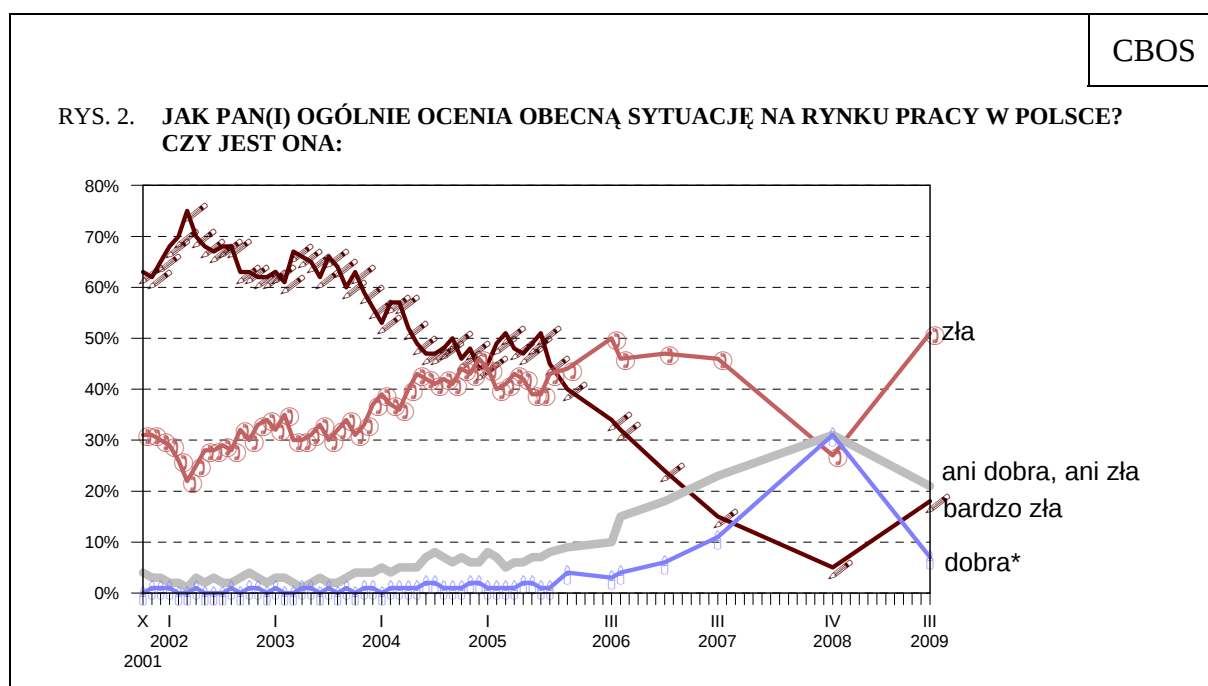
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (226) zrealizowano w dniach 4–10 marca 2009 roku na liczącej 979 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Stopa bezrobocia w latach 1990–2009, GUS: www.stat.gov.pl

³ Zob. komunikat CBOS „Reakcje na kryzys gospodarczy”, luty 2009 (oprac. M. Wenzel).

Z perspektywy ostatnich ośmiu lat widać, że w latach 2001–2006 miała miejsce powolna, ale systematyczna poprawa opinii. W 2007 roku pozytywne zmiany ocen nabrały przyspieszenia, a w kwietniu 2008 roku opinie okazały się najlepsze z dotychczasowych. Światowy kryzys instytucji finansowych i spowolnienie gospodarcze oraz związane z nimi niekorzystne zmiany na polskim rynku pracy przyniosły gwałtowne załamanie tego pozytywnego trendu. Tegoroczne opinie zbliżone są do odnotowanych w 2007 roku. Wynika z tego, że rzeczywista sytuacja na rynku pracy w Polsce wyraźnie kształtuje społeczne oceny w tym zakresie.

* Są to połączone odpowiedzi „bardzo dobra” i „dobra”. Pominięto „trudno powiedzieć”

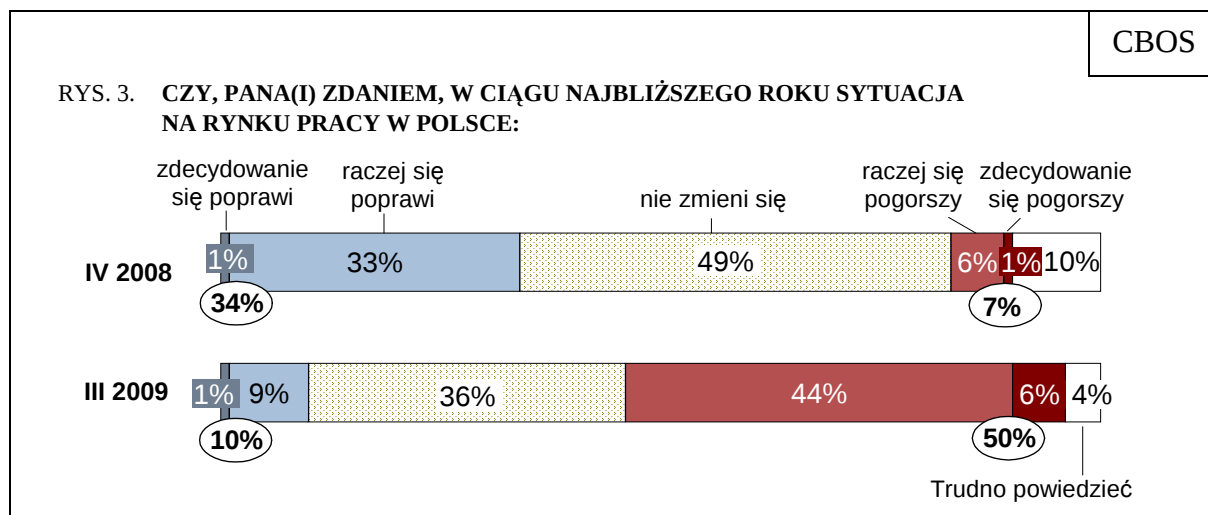
Tabela 1

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację na rynku pracy w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań																							
	VIII '05		X '05		III '06		IV '06		IX '06		III '07		IV '08		III '09									
	w procentach																							
– bardzo dobra	0	1	1	4	0	3	0	4	0	6	0	11	1	31	0	7								
– dobra	1		3		3		4		6		11		30		7									
– ani dobra, ani zła	8		8		9		9		10		10		15		15		18	18	23	23	31	31	21	21
– zła	43		88		44		84		50		84		46		78		47	71	46	61	27	32	51	69
– bardzo zła	45				40				34				32				24		15		5		18	
Trudno powiedzieć	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	5	5	6	6	3	3								

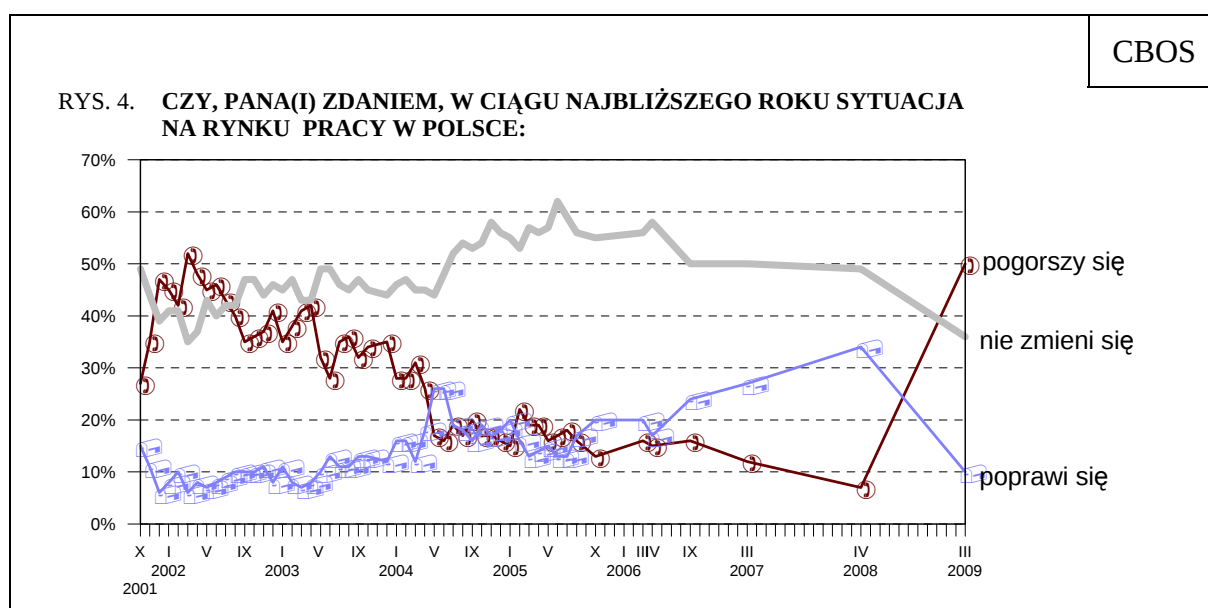
Obecnie jedna piąta badanych (18%) ocenia, że sytuacja na krajowym rynku pracy jest bardzo zła, a co drugi (51%) określa ją jako złą. Za przeciętną uznaje tę sytuację co piąty ankietowany (21%), a pozytywnie ocenia zaledwie siedmiu na stu respondentów (7%).

Pozytywne opinie częściej od innych deklarują badani znajdujący się w najlepszym położeniu społecznym – dobrze sytuowani, żyjący w dobrych warunkach materialnych, kadra kierownicza i specjaliści, osoby z wyższym wykształceniem, zatrudnione w instytucjach państwowych i publicznych, respondenci w wieku od 25 do 34 lat. Generalnie jednak we wszystkich grupach społeczno-demograficznych przeważają badani mający negatywne opinie o rynku pracy. Są one tym częstsze, im gorsze warunki materialne i niższe dochody *per capita*. Krytycyzm w tej sprawie wiąże się też z niższym wykształceniem, głównie zasadniczym zawodowym. Skrajnie negatywne oceny częściej od innych deklarują także robotnicy wykwalifikowani. Przede wszystkim jednak odnotowujemy je wśród osób znajdujących się w trudnym położeniu społecznym – bezrobotnych, rencistów, żyjących w złych warunkach materialnych (zob. tabele aneksowe).

Marcowy pomiar ukazał także gwałtowne załamanie się społecznych prognoz dotyczących rozwoju sytuacji na krajowym rynku pracy w ciągu najbliższego roku. Od kwietnia 2008 roku, kiedy przewidywania badanych były wyjątkowo optymistyczne, siedmiokrotnie zwiększył się (o 43 punkty) odsetek osób spodziewających się pogorszenia sytuacji. Jednocześnie zmalały odsetki respondentów przekonanych, że nic się na rynku pracy nie zmieni (o 13 punktów) oraz przewidujących poprawę (o 24 punkty). Tak pesymistyczne prognozy w tej dziedzinie notowaliśmy ostatnio w 2002 roku, gdy zaczynał się dynamiczny wzrost bezrobocia w Polsce.

Z dłuższej perspektywy czasowej widać stopniową poprawę przewidywań. Przed pięcioma laty odsetki optymistów i pesymistów mniej więcej się równoważyły, a od jesieni 2005 roku odnotowujemy liczebną przewagę respondentów oczekujących zahamowania bezrobocia nad spodziewającymi się jego wzrostu. W latach 2007 i 2008 przewaga ta wyraźnie nabrała dynamizmu i ubiegłoroczny pomiar okazał się najlepszy z dotychczasowych. Jednak związane z globalnym kryzysem niekorzystne zmiany na krajowym rynku pracy przyniosły – odnotowane na początku 2009 roku – gwałtowne załamanie optymizmu i wzrost pesymizmu Polaków w przewidywaniu rozwoju sytuacji w tej dziedzinie. Jak widać, również w tym przypadku rzeczywista sytuacja na rynku pracy znajduje odzwierciedlenie w wynikach naszych badań.

Pominięto „trudno powiedzieć”

Tabela 2

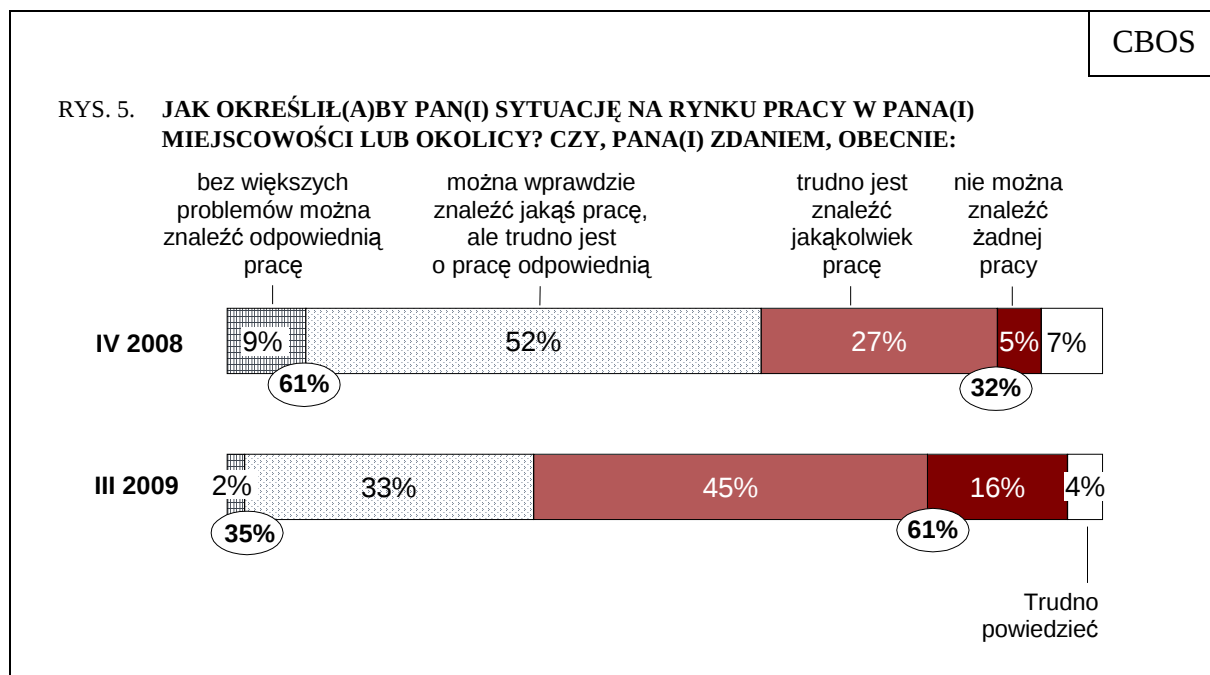
Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja na rynku pracy w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań															
	VIII '05		X '05		III '06		IV '06		IX '06		III '07		IV '08		III '09	
	w procentach															
– zdecydowanie się poprawi	0	17	0	20	1	20	0	17	1	24	0	27	1	34	1	10
– raczej się poprawi	17		20		19		17		23		27		33		9	
– nie zmieni się	56	56	55	55	56	56	58	58	50	50	50	50	49	49	36	36
– raczej się pogorszy	14	16	11	13	14	16	12	15	13	16	10	12	6	7	44	50
– zdecydowanie się pogorszy	2		2		2		3		3		2		1		6	
Trudno powiedzieć	11	11	12	12	8	8	10	10	9	9	11	11	10	10	4	4

Obecnie połowa badanych (50%) przewiduje negatywne zmiany na krajowym rynku pracy, w tym jednak tylko sześciu na stu (6%) spodziewa się radykalnego pogorszenia, a pozostali (44%) uważają, że sytuacja w tym względzie raczej się pogorszy. Ponad jedna trzecia ankietowanych (36%) jest zdania, że sytuacja na rynku pracy w Polsce nie ulegnie zmianie. Na jej poprawę liczy co dziesiąty respondent (10%), z tym że niemal wszyscy z nich przewidują, że będzie ona niewielka.

Przewidywania dotyczące rynku pracy są w niewielkim stopniu zróżnicowane społecznie (zob. tabele aneksowe). Niemal we wszystkich grupach przeważają liczebnie osoby spodziewające się wzrostu bezrobocia w najbliższym roku. Wyjątek stanowią najmłodsi badani (od 18 do 24 roku życia), również uczniowie i studenci, wśród których dominują osoby mające nadzieję, że sytuacja na rynku pracy nie ulegnie zmianie lub nawet się poprawi. Optymistycznym przewidywaniom sprzyjają też dobre warunki materialne badanych. Natomiast wzrostu bezrobocia częściej od innych spodziewają się osoby w wieku przedemerytalnym (od 55 do 64 lat), respondenci mający wyższe wykształcenie, mieszkańcy wielkich ponadpółmilionowych miast.

SYTUACJA NA LOKALNYCH RYNKACH PRACY

W ciągu ostatniego roku znacznie pogorszyły się nie tylko oceny i przewidywania dotyczące krajowego rynku pracy, ale także opinie o sytuacji panującej na rynkach lokalnych, w miejscu zamieszkania respondentów. W porównaniu z pomiarem z kwietnia 2008 roku niemal dwukrotnie zwiększył się (o 29 punktów) odsetek badanych wskazujących na trudności ze znalezieniem zatrudnienia w swojej miejscowości lub okolicy, jednocześnie w takim samym stopniu (o 26 punktów) zmniejszył się odsetek tych, którzy oceniają, że jakaś praca jest tam dostępna.

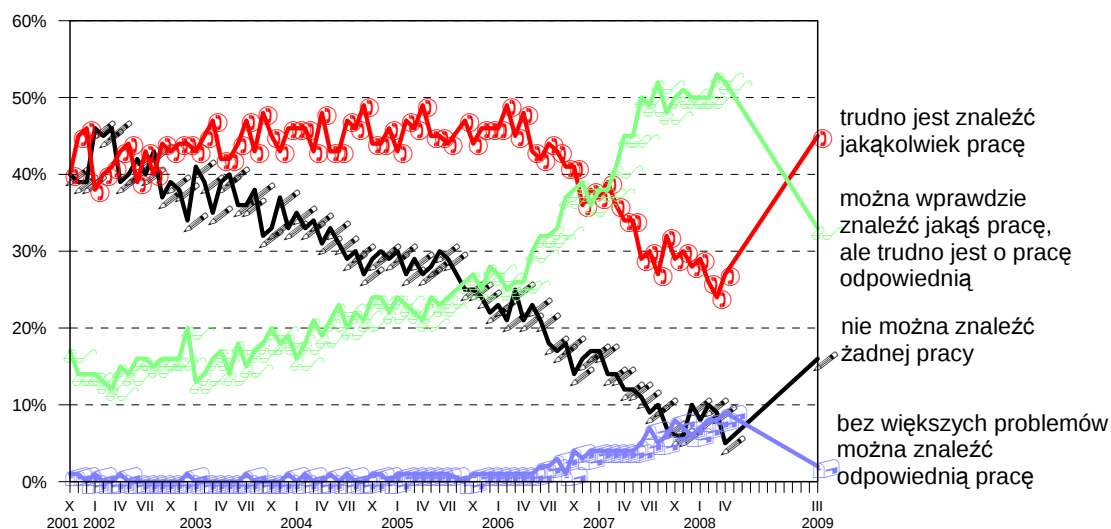

O skali zmian na gorsze świadczy fakt, że obecnie krytyczne opinie o lokalnych rynkach pracy (61%) są prawie dwukrotnie częstsze niż pozytywne (35%), podczas gdy przed rokiem sytuacja była odwrotna (32% wobec 61%). Przewaga ocen pozytywnych zaczęła się stopniowo zmniejszać jesienią ubiegłego roku, na przełomie lat 2008 i 2009 była już znikoma, w lutym bieżącego roku odnotowaliśmy przewagę ocen negatywnych, a marzec przyniósł jej dalszy wzrost. Wynika z tego, że w naszym badaniu znalazła odzwierciedlenie rosnąca fala zwolnień na wielu lokalnych rynkach pracy, spowodowana spowolnieniem gospodarczym w kraju.

Tabela 3

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań										
	III	IV	V	VI	VII	VIII	XI	XII	I	II	III
	2008								2009		
	w procentach										
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	8	9	8	10	10	9	8	5	6	3	2
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	53	52	52	50	57	51	45	45	43	40	33
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	24	27	27	27	21	27	31	32	34	40	45
– nie można znaleźć żadnej pracy	9	5	6	8	6	6	11	12	12	13	16
Trudno powiedzieć	6	7	7	5	6	7	5	6	4	4	4

RYS. 6. JAK OKREŚLIŁ(A)BY PAN(I) SYTUACJĘ NA RYNKU PRACY W PANA(I) MIEJSCOWOŚCI LUB OKOLICY? CZY, PANA(I) ZDANIEM, OBECNIE:

Pominięto „trudno powiedzieć”

Obecnie zaledwie dwóch na stu respondentów (2%) twierdzi, że w ich miejscowości lub okolicy bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę, a co trzeci (33%) uważa, że wprowadzić jakieś zatrudnienie jest osiągalne, lecz trudno o satysfakcjonujące. Natomiast prawie połowa badanych (45%) jest zdania, że w rejonie ich zamieszkania trudno o jakąkolwiek pracę, a ponad jedna szósta (16%) – że nie ma tam żadnego zatrudnienia.

Opinie na ten temat są silnie zróżnicowane społecznie (zob. tabele aneksowe). Niewątpliwie decydujące znaczenie ma charakter miejsca zamieszkania ankietowanych – im mniejsza miejscowość, tym bardziej krytyczne oceny sytuacji panującej na lokalnych rynkach pracy. Na trudności ze znalezieniem jakiegokolwiek zatrudnienia lub na całkowity brak pracy wskazuje zdecydowana większość ludności wsi (79%, w tym 29% uważa, że w ich rejonie nie ma żadnej pracy) oraz małych miast (67%), około połowy mieszkańców miast średnich (58%) i dużych (47%) oraz zaledwie jedna czwarta respondentów ze środowisk wielkomiejskich (24%, w tym nikt nie twierdzi, że nie można tam znaleźć żadnego zatrudnienia). Deficyt pracy dostrzegany jest tym częściej, im gorsze położenie społeczne badanych – im gorsze są warunki materialne ich gospodarstw domowych, niższe dochody na osobę w rodzinie, niższe wykształcenie i pozycja zawodowa. O lokalnych rynkach pracy najbardziej krytycznie wypowiadają się rolnicy, bezrobotni, respondenci żyjący w złych warunkach materialnych, mieszkańcy wsi. Natomiast najlepsze opinie w tym względzie wyrażają mieszkańcy

ponadpółmilionowych miast, badani mający wyższe wykształcenie, wysoką pozycję zawodową oraz poczucie bezpieczeństwa bytowego – najlepiej sytuowani, żyjący w dobrych warunkach materialnych, a także osoby w wieku od 25 do 34 lat.

Opinia o lokalnym rynku pracy wśród respondentów mających zatrudnienie zależy także od kondycji firmy, w której pracują – im gorzej ją oceniają, tym bardziej krytycznie wypowiadają się o sytuacji na rynku pracy w rejonie swojego zamieszkania.

Tabela 4

Jak Pan(i) ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy?* Czy jest ona:	Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy?				
	Bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	Można wprowadzić znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	Trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	Nie można znaleźć żadnej pracy	Trudno powiedzieć
	w procentach				
– dobra	4	51	37	6	2
– ani dobra, ani zła	1	39	43	15	2
– zła	0	25	58	17	0
* Odpowiedzi osób mających zatrudnienie (N=410)					

POCZUCIE ZAGROŻENIA BEZROBOCIEM

Pogarszaniu się opinii o sytuacji na krajowym i lokalnych rynkach pracy towarzyszy odnotowany ostatnio stopniowy wzrost zagrożenia bezrobociem wśród osób mających zatrudnienie. Szczególnie widoczny jest on w porównaniu z sytuacją sprzed roku, kiedy poczucie bezpieczeństwa w tej dziedzinie należało do najwyższych w całym analizowanym okresie. Od kwietnia 2008 roku przybyło pracowników obawiających się utraty zatrudnienia (o 10 punktów procentowych), a jednocześnie ubyło tych, którzy są spokojni o swoje miejsce pracy (o 13 punktów)⁴. Nadal jednak w środowisku pracowniczym dominują osoby mające poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia. Negatywne zmiany w tej dziedzinie są więc mniejsze niż te, które odnotowujemy w opiniach dotyczących sytuacji na rynkach pracy.

⁴ Warto odnotować, że w ostatnim roku w zasadzie zmalała jedynie grupa pracowników mających silne poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia.

RYS. 7. CZY LICZY SIĘ PAN(I) Z MOŻLIWOŚCIĄ UTRATY OBECNEJ PRACY (NP. ZWOLNIENIA, BANKRUCTWA, UPADKU, LIKWIDACJI ZAKŁADU, GOSPODARSTWA)?

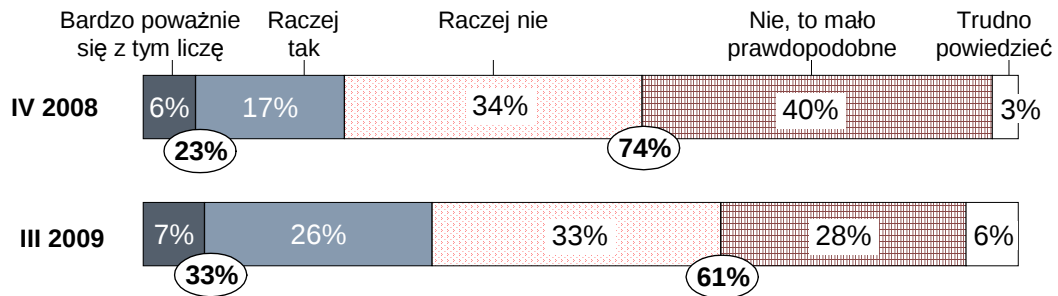

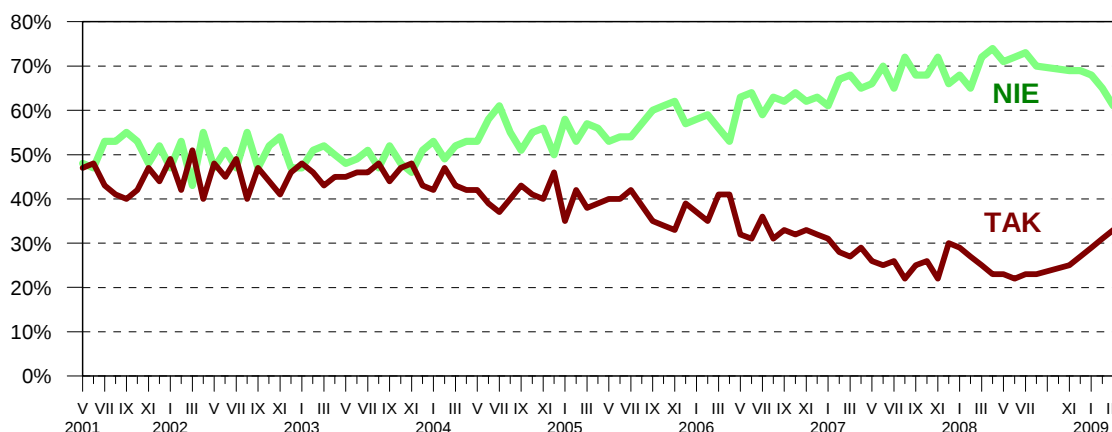
Tabela 5

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (np. zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób aktywnych zawodowo* według terminów badań																			
	IV '08 N=536		V '08 N=547		VI '08 N=548		VII '08 N=539		VIII '08 N=531		XI '08 N=483		XII '08 N=473		I '09 N=508		II '09 N=488		III '09 N=461	
	w procentach																			
Bardzo poważnie się z tym liczę	6	23	6	23	5	22	6	23	5	23	3	25	5	27	7	29	6	31	7	33
Raczej tak	17		17		17		17		18		22		22		22		25		26	
Raczej nie	34		32		34		32		31		36		37		37		39		33	
Nie, to mało prawdopodobne	40	74	39	71	38	72	41	73	39	70	33	69	32	69	31	68	26	65	28	61
Trudno powiedzieć	3	3	6	6	6	6	4	4	7	7	5	5	4	4	3	3	4	4	6	6

* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

Z dłuższej perspektywy można zauważyć, że w latach 2001–2003 pracownicy obawiający się utraty zatrudnienia byli niemal równie liczni jak ci, którzy mieli poczucie pewności pracy. W 2004 roku sytuacja zaczęła się stopniowo poprawiać, w kolejnych latach pozytywne zmiany nabrały dynamiki i dopiero w listopadzie ubiegłego roku pojawiły się symptomy ponownego wzrostu zagrożenia bezrobociem wśród osób mających zatrudnienie.

RYŚ. 8. CZY LICZY SIĘ PAN(I) Z MOŻLIWOŚCIĄ UTRATY OBECNEJ PRACY (NP. ZWOLNIENIA, BANKRUCTWA, UPADKU, LIKWIDACJI ZAKŁADU, GOSPODARSTWA)?*
V 2001—III 2009

* Zsumowano odsetki odpowiedzi: „bardzo poważnie się z tym liczę” i „raczej się z tym liczę” (TAK) oraz „nie, to mało prawdopodobne” i „raczej nie” (NIE). Pominęto „trudno powiedzieć”

Uwaga: Pytanie zadawano respondentom mającym pracę, łącznie z rolnikami i osobami pomagającymi w prowadzeniu gospodarstwa rolnego oraz pracującym na własny rachunek poza rolnictwem

Obecnie większość pracujących (61%) deklaruje wprawdzie poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia, jednak tylko nieco ponad jedna czwarta (28%) uznaje utratę pracy za mało prawdopodobną. Natomiast co trzeci pracownik (33%) dostrzega niebezpieczeństwo zwolnienia, lecz opinia ta wyrażana jest zazwyczaj z niepewnością (26% twierdzi, że raczej liczy się z taką możliwością).

W większości społeczno-demograficznych grup pracowników przeważają osoby spokojne o swoje miejsca pracy. Wyjątek stanowią robotnicy wykwalifikowani, wśród których ponad połowa czuje się zagrożona bezrobociem, oraz respondenci najgorzej sytuowani i żyjący w złych warunkach bytowych, a także najmłodsi (od 18 do 24 roku życia) – w grupach tych obawy przed utratą pracy są niemal równie częste jak poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia. Wymienione grupy pracowników należą do najbardziej odczuwających zagrożenie bezrobociem. Poczucie zagrożenia wyraźnie wiąże się z poziomem życia i bezpieczeństwa bytowego pracowników – jest tym większe, im niższe dochody na osobę w rodzinie oraz im gorsza sytuacja materialna pracowniczych gospodarstw domowych. Natomiast poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia częściej od innych deklarują pracownicy znajdujący się w najlepszym położeniu społecznym i ekonomicznym – najlepiej sytuowani, żyjący w dobrych warunkach materialnych, mający wyższe wykształcenie i najwyższą pozycję

zawodową (kadra kierownicza i specjaliści). Utraty pracy nie obawia się także zdecydowana większość rolników, co wynika ze specyfiki ich sytuacji zawodowej.

Poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia i zagrożenia bezrobociem w znacznym stopniu zależy również od tego, jak pracownicy postrzegają obecną i przyszłą kondycję swoich firm – im lepsze są te oceny, tym większa pewność zatrudnienia. Obawy przed utratą pracy najczęściej zgłaszają pracownicy, którzy uważają, że sytuacja ich firm jest zła, oraz przewidujący jej pogorszenie w ciągu najbliższego roku – w obu tych grupach poczucie zagrożenia bezrobociem jest silniejsze niż poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia.

Tabela 6

Oceny i przewidywania dotyczące sytuacji w zakładzie pracy respondenta*	Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy?*		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Jak Pan(i) ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:			
– dobra	22	76	2
– ani dobra, ani zła	38	53	9
– zła	51	46	3
Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:			
– poprawi się	27	73	0
– pozostanie bez zmian	27	69	4
– pogorszy się	53	43	4
*Odpowiedzi osób mających zatrudnienie (N= 410)			

Wyniki naszych badań ukazują znaczne pogorszenie społecznych ocen i przewidywań dotyczących sytuacji na krajowym rynku pracy oraz opinii o sytuacji panującej na rynkach lokalnych, a także – choć w mniejszym stopniu – osłabienie poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia wśród pracowników. Oznacza to, że w Polsce wyraźnie odczuwalne są skutki globalnego kryzysu instytucji finansowych i spowolnienia gospodarczego.

Opracowała
Bogna WCIÓRKA

A N E K S

Tabela 1

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację na rynku pracy w Polsce? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra %	ani dobra, ani zła %	zła %	Trudno powiedzieć %	
Ogółem		7	21	69	3	977
Płeć	Mężczyźni	8	21	70	2	462
	Kobiety	6	21	70	3	515
Wiek	18-24 lata	8	35	56	1	144
	25-34	13	19	66	1	179
	35-44	6	27	64	3	146
	45-54	5	14	79	2	161
	55-64	5	17	75	3	170
	65 lat i więcej	4	16	75	4	177
Miejsce zamieszkania	Wieś	6	19	72	3	366
	Miasto do 20 tys.	6	16	76	2	127
	20-100 tys.	9	16	73	2	195
	101-500 tys.	9	28	60	4	160
	501 tys. i więcej mieszk.	7	29	63	1	128
Wykształcenie	Podstawowe	5	16	74	5	258
	Zasadnicze zawodowe	5	15	78	2	244
	Średnie	8	25	65	2	333
	Wyższe	12	29	58	0	141
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	14	37	49		82
	Średni personel, technicy	10	25	57	7	34
	Pracownicy adm.-biurowi	8	20	71		58
	Pracownicy usług	11	20	67	2	66
	Robotnicy wykwalifikowani	7	14	79	1	135
	Robotnicy niewykwalifik.	9	19	70	2	52
	Rolnicy	3	22	72	3	52
	Pracujący na własny rach.	11	27	56	5	20
Bierni zawodowo	Renciści	1	19	71	9	67
	Emeryci	4	15	77	3	212
	Uczniowie i studenci	11	36	52		93
	Bezrobotni	3	15	79	3	59
	Gospodynie domowe i inni	4	12	79	5	47
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	12	26	60	2	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	5	16	80		78
	sekt. pryw. poza rolnict.	11	24	64	1	202
	prywatnym gosp. rolnym	3	25	71	2	47
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	5	13	80	3	230
	501-750	5	18	72	5	147
	751-1000	9	20	70	2	198
	1001-1500	7	22	69	2	130
	Powyżej 1500 zł	15	26	57	2	124
Ocena własnych war. mater.	Złe	2	8	85	5	163
	Średnie	4	19	75	2	461
	Dobre	14	28	56	2	353
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	5	22	70	3	60
	Raz w tygodniu	6	21	71	2	447
	1-2 razy w miesiącu	4	16	78	1	154
	Kilka razy w roku	11	20	66	3	182
	W ogóle nie uczestniczy	9	28	59	4	134
Poglądy polityczne	Lewica	9	21	68	1	154
	Centrum	7	21	70	2	306
	Prawica	7	25	67	1	271
	Trudno powiedzieć	5	15	73	6	246

Tabela 2

		Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja na rynku pracy w Polsce:				Liczba osób
		poprawi się	pozostanie bez zmian	pogorszy się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		10	36	50	4	978
Płeć	Mężczyźni	10	36	51	3	462
	Kobiety	9	36	49	6	517
Wiek	18-24 lata	20	49	31	1	144
	25-34	8	36	53	3	181
	35-44	7	34	55	4	146
	45-54	9	35	53	3	161
	55-64	8	27	60	5	171
	65 lat i więcej	7	39	45	9	176
Miejsce zamieszkania	Wieś	8	42	46	4	365
	Miasto do 20 tys.	8	38	47	6	127
	20-100 tys.	10	37	50	3	196
	101-500 tys.	11	31	51	7	161
	501 tys. i więcej mieszk.	12	24	61	2	128
Wykształcenie	Podstawowe	11	42	41	6	257
	Zasadnicze zawodowe	9	36	51	4	246
	Średnie	11	34	51	4	333
	Wyższe	7	32	60	0	141
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	13	27	60		82
	Średni personel, technicy	13	25	59	2	34
	Pracownicy adm.-biurowi	5	35	60		58
	Pracownicy usług	14	32	46	8	66
	Robotnicy wykwalifikowani	9	39	50	3	135
	Robotnicy niewykwalifik.	14	31	50	4	52
	Rolnicy	6	44	42	8	52
	Pracujący na własny rach.	5	20	74		20
Bierni zawodowo	Renciści	6	31	54	9	69
	Emeryci	6	34	53	7	212
	Uczniowie i studenci	19	56	25		93
	Bezrobotni	7	34	50	9	59
	Gospodynie domowe i inni	7	45	46	2	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	11	33	54	2	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	10	39	50	1	78
	sekt. pryw. poza rolnict.	11	30	55	4	202
	prywatnym gosp. rolnym	5	44	47	3	47
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	8	41	46	5	230
	501-750	11	38	44	7	147
	751-1000	9	35	53	2	198
	1001-1500	10	34	52	4	130
	Powyżej 1500 zł	10	32	55	2	125
Ocena własnych war. mater.	Złe	6	32	55	7	164
	Średnie	7	38	51	5	460
	Dobre	15	37	46	3	354
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	13	33	47	7	60
	Raz w tygodniu	7	41	48	4	449
	1-2 razy w miesiącu	14	35	48	3	154
	Kilka razy w roku	9	30	55	6	181
	W ogóle nie uczestniczy	11	33	51	5	134
Poglądy polityczne	Lewica	7	32	57	4	154
	Centrum	10	40	48	3	305
	Prawica	12	36	51	1	272
	Trudno powiedzieć	8	35	47	10	247

Tabela 3

		Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub w okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:					Liczba osób
		bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest odpowiednią	trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	nie można znaleźć żadnej pracy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		2	33	45	16	4	979
Płeć	Mężczyźni	2	36	40	18	3	462
	Kobiety	1	31	49	14	4	517
Wiek	18-24 lata	2	39	46	10	4	144
	25-34	5	45	33	16	1	181
	35-44	2	37	44	15	1	146
	45-54		28	53	17	2	161
	55-64	1	28	47	19	5	171
	65 lat i więcej	2	25	47	18	8	177
Miejsce zamieszkania	Wieś	1	18	50	29	2	366
	Miasto do 20 tys.	0	29	51	16	2	127
	20-100 tys.	2	35	50	8	5	196
	101-500 tys.	3	43	37	10	8	161
	501 tys. i więcej mieszk.	5	69	24		1	128
Wykształcenie	Podstawowe	1	19	49	23	8	258
	Zasadnicze zawodowe	3	25	51	21	1	246
	Średnie	1	43	42	11	3	333
	Wyższe	5	53	34	6	2	141
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	2	58	34	5	1	82
	Średni personel, technicy	9	41	34	11	4	34
	Pracownicy adm.-biurowi	3	54	37	5	2	58
	Pracownicy usług	2	47	47	5		66
	Robotnicy wykwalifikowani	0	34	52	12	1	135
	Robotnicy niewykwalifik.		24	43	27	6	52
	Rolnicy	2	14	42	42		52
	Pracujący na własny rach.	7	40	49	4		20
Bierni zawodowo	Renciści	3	14	46	26	12	69
	Emeryci	2	28	48	15	7	212
	Uczniowie i studenci	1	41	42	11	5	93
	Bezrobotni	1	16	45	38		59
	Gospodynie domowe i inni		31	49	20		48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	2	45	41	10	2	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	2	52	34	11	1	78
	sekt. pryw. poza rolnict.	2	43	46	7	2	202
	prywatnym gosp. rolnym	2	20	39	36	3	47
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	1	22	50	24	3	231
	501-750	2	25	49	20	4	147
	751-1000	2	34	49	11	5	198
	1001-1500	2	52	31	11	4	130
	Powyżej 1500 zł	5	55	32	4	4	125
Ocena własnych war. mater.	Złe	2	14	44	34	6	164
	Średnie	1	28	51	17	3	461
	Dobre	3	50	37	7	3	354
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	7	23	52	14	4	60
	Raz w tygodniu	1	31	48	18	3	449
	1-2 razy w miesiącu	1	34	47	17	1	154
	Kilka razy w roku	3	36	42	16	3	182
	W ogóle nie uczestniczy	3	44	33	10	10	134
Poglądy polityczne	Lewica	2	43	45	10		154
	Centrum	3	32	48	12	4	306
	Prawica	1	41	38	17	3	272
	Trudno powiedzieć	1	21	49	24	5	247

Tabela 4

		Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?					Liczba osób
		Bardzo poważnie się z tym liczę %	Raczej tak %	Raczej nie %	Nie, to mało prawdopodobne %	Trudno powiedzieć %	
Ogółem		7	26	33	28	6	461
Płeć	Mężczyźni	6	28	30	29	7	256
	Kobiety	7	26	37	26	4	204
Wiek	18-24 lata	9	37	28	23	2	40
	25-34	5	24	39	27	6	141
	35-44	9	27	29	31	4	113
	45-54	8	21	38	25	7	111
	55-64	1	37	20	40	2	48
	65 lat i więcej		21	28	10	41	7
Miejsce zamieszkania	Wieś	5	30	29	29	7	162
	Miasto do 20 tys.	8	16	35	34	7	56
	20-100 tys.	5	31	35	26	3	81
	101-500 tys.	7	27	38	21	6	93
	501 tys. i więcej mieszk.	10	22	32	33	3	68
Wykształcenie	Podstawowe	9	21	43	19	8	39
	Zasadnicze zawodowe	9	26	38	19	8	128
	Średnie	6	30	27	32	5	188
	Wyższe	4	24	35	35	2	106
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3	21	31	44	1	76
	Średni personel, technicy	3	32	19	43	4	33
	Pracownicy adm.-biurowi	2	30	38	27	3	52
	Pracownicy usług	12	16	45	21	6	58
	Robotnicy wykwalifikowani	10	41	31	12	5	124
	Robotnicy niewykwalifik.	3	27	44	16	10	43
	Rolnicy	2	7	22	60	9	39
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.	14	4	33	41	8	19
	Renciści	29		71			3
	Emeryci		39	14	15	32	6
	Uczniowie i studenci		29	42	29		5
	Bezrobotni		100				1
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	100					1
	inst. państw., publicznej	3	22	35	39	2	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	12	32	34	19	2	78
	sekt. prywat. poza rolnict.	8	31	35	19	7	202
	prywatnym gosp. rolnym	2	12	21	50	15	47
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	12	35	30	20	3	95
	501-750	9	34	28	20	10	58
	751-1000	4	29	34	28	5	88
	1001-1500	3	29	37	23	8	65
	Powyżej 1500 zł	5	15	35	44	2	87
Ocena własnych war. mater.	Złe	20	23	29	17	10	53
	Średnie	7	32	31	21	9	206
	Dobre	3	22	36	38	1	201
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	13	33	48	6		15
	Raz w tygodniu	5	27	32	30	5	209
	1-2 razy w miesiącu	8	23	29	30	9	81
	Kilka razy w roku	9	30	31	25	5	99
	W ogóle nie uczestniczy	2	21	45	27	5	56
Poglądy polityczne	Lewica	6	26	36	28	5	83
	Centrum	4	32	32	28	4	155
	Prawica	6	24	32	32	7	130
	Trudno powiedzieć	13	23	35	21	8	92